

Profesor Roman Laskowski (1936–2014)*

Dnia 21 czerwca 2014 roku odszedł od nas na zawsze, po ciężkiej chorobie, Profesor Roman Laskowski, Uczony światowego formatu, polonista, sławista, bohemista, teoretyk języka, współtwórca podstaw metodologicznych współczesnej lingwistyki, mających swe źródła w strukturalizmie *sensu largo*, jeden z najwybitniejszych językoznawców polskich drugiej połowy XX i początku XXI wieku. Był niekwestionowanym autorytetem w slawistyce międzynarodowej. Pożegnaliśmy Go 12 lipca

na cmentarzu Rakowickim w Krakowie, urna z prochami Zmarłego spoczęła w Alei Zasłużonych. Symbolika tego miejsca wiecznego spoczynku koresponduje z Jego wybitną osobowością.

*

Roman Laskowski urodził się 17 lutego 1936 roku w miasteczku Komarno pod Lwowem, w rodzinie inteligenckiej. W kwietniu 1940 roku, po wkroczeniu wojsk sowieckich do Komarna, został wywieziony wraz z rodziną do Kazachstanu (ojciec, aresztowany wcześniej przez NKWD, zmarł w obo-

---

* Obszerniejsza wersja wspomnienia o Profesorze Romanie Laskowskim zostanie opublikowana w „LingVariach”.

zie). Po nielegalnym powrocie do rodzinnego Komarna w 1945 roku i wyjeździe do Polski w 1946 roku, rodzina Laskowskich osiedliła się w miasteczku Kietrz Śląski koło Raciborza, gdzie Roman w 1954 roku ukończył miejscowe liceum ogólnokształcące i zdał maturę. W latach 1954–1959 studiował filologię słowiańską (bohemistykę) na Uniwersytecie Jagiellońskim, uzyskując w 1959 roku tytuł zawodowy magistra. W latach 1960–1962 był zatrudniony na stanowisku asystenta i starszego asystenta w Komisji Językowej Śląskiego Instytutu Naukowego w Katowicach. Od 1962 roku aż do śmierci był pracownikiem naukowo-badawczym w placówkach Polskiej Akademii Nauk. W latach 1962–1968 pracował jako starszy asystent, a następnie adiunkt w Zakładzie Słowianoznawstwa PAN, w latach 1969–1973 w Zakładzie Języka Polskiego Instytutu Badań Literackich PAN, w Pracowni Budowy Gramatycznej, a od 1973 roku, czyli od momentu utworzenia Instytutu Języka Polskiego PAN w Krakowie, w tym Instytucie, kolejno na stanowiskach adiunkta, docenta, profesora nadzwyczajnego i profesora zwyczajnego. W latach 1975–1985, a także 2001–2007 był kierownikiem Zakładu Teorii Języka i Współczesnego Języka Polskiego IJP PAN.

Stopień doktora nauk humanistycznych uzyskał na Uniwersytecie Jagiellońskim w 1967 roku, na podstawie rozprawy *Derywacja rzeczowników w dialektach laskich*, przygotowanej pod kierunkiem prof. Alfreda Zaręby, a stopień doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa w Instytucie Badań Literackich PAN w 1974 roku, na podstawie rozprawy *Studia nad morfonologią współczesnego języka polskiego* (Wrocław: Ossolineum 1975). Monografia ta została wyróżniona nagrodą im. Kazimierza Nitscha w zakresie językoznawstwa, nadaną przez Wydział I Nauk Społecznych PAN. Tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego (wg obowiązującej wówczas Ustawy z 31.03.1965 o stopniach naukowych i tytułach naukowych) otrzymał w 1981 roku.

Prowadził zlecone zajęcia dydaktyczne w WSP w Rzeszowie, na UJ i jako *visiting profesor* na UW. W 1974 roku przebywał przez semestr na Uniwersytecie Ottawskim (University of Ottawa) jako *guest researcher*, prowadząc równocześnie wykład z podstaw metodologii badań językoznawczych. W latach 1973–1985 był zatrudniony w wymiarze połowy etatu na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach, gdzie zorganizował Zakład Filologii Słowiańskiej i przez pewien czas był jego kierownikiem.

W 1985 roku, po wygraniu konkursu, objął Katedrę Języków Słowiańskich na Uniwersytecie w Göteborgu, gdzie pracował jako profesor aż do przejścia na emeryturę w 2001 roku. Po powrocie do Polski kontynuował pracę w Instytucie Języka Polskiego PAN, a ponadto był zatrudniony w Instytucie Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej UJ (w latach 2001–2008) oraz na Wydziale Kulturoznawstwa i Filologii Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej w Warszawie (w latach 2008–2012).

Za krzewienie kultury polskiej w Szwecji został odznaczony w 1995 roku Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

*

Dorobek naukowy prof. Romana Laskowskiego liczy ponad 150 publikacji i obejmuje 10 pozycji książkowych (nie licząc wydań uzupełnionych i poprawionych ani wznowień), w tym cztery we współautorstwie, redakcję i współredakcję kilkunastu prac zbiorowych opublikowanych w wydawnictwach krajowych i zagranicznych, artykuły i recenzje. Roman Laskowski publikował w kilkunastu krajach świata, w renomowanych międzynarodowych czasopismach i seriach wydawniczych (np. *Wiener Slawistischer Almanach*, *Zeitschrift für Slawistik*, *Revue des études slaves*, *Scando-Slavica*, *Mouton de Gruyter*, *Verlag Otto Sagner*, *Studia Slavica Oldenburgensia*). Jest autorem znaczących dla rozwoju lingwistyki nowatorskich propozycji metodologicznych, oryginalnych, poważnych prac empirycznych, a także doniosłych syntez.

Był Roman Laskowski Uczonym **głębokim, wszechstronnym i nowoczesnym**. Trudno znaleźć dziedzinę językoznawstwa, w której nie pozostawił trwałego śladu. Był przede wszystkim teoretykiem gramatyki, zwłaszcza morfologii (w równej mierze fleksji i słowotwórstwa), fonologii i morfonologii, ale wiele prac poświęcił także dialektologii, semantyce leksykalnej, zagadnieniom bilingwizmu, teorii tekstu, historii języka (był wydawcą tekstów staropolskich), rozwojowi myśli językoznawczej i filozofii języka. Wielkość obszaru, nad którym panował, trafnie oddaje tytuł zbioru dedykowanych Mu prac z okazji siedemdziesięciolecia urodzin: *Od fonemu do tekstu* (red. I. Bobrowski, K. Kowalik, Kraków: IJP PAN 2006).

Większość prac analitycznych Romana Laskowskiego dotyczy polskiego materiału językowego, ma On jednak w swoim dorobku kilkanaście publika-

cji poświęconych innym językom słowiańskim (czeskiemu, macedońskiemu, słowackiemu, rosyjskiemu, ukraińskiemu). W badaniach Uczzonego dominowały ujęcia synchroniczne, jedną publikacją książkową, której współautorem jest Józef Reczek, *Głosy polskie rękopisu Sermones de tempore et de sanctis Nr XV 32 biblioteki oo. dominikanów w Krakowie z drugiej połowy XV wieku* (Wrocław: Ossolineum 1968), i kilka ważnych artykułów poświęcił mechanizmom zmian językowych; np. *The development of the category of gender in the Slavic languages* (w: *Linguistics across historical and geographical boundaries*, red. D. Kastovsky, A. Szwedek, Berlin: Mouton de Gruyter 1986), wspólnie z Wojciechem Rzepką i Waławem Twardzikiem: *Wpływ języka staroukraińskiego na średniowieczną polszczyznę kresową: „Rozmyślanie przemyskie”* (w: *Ukraina – między językiem a kulturą*, red. B. Zinkiewicz-Tomanek, A. Fałowski, Kraków 2004).

Największe zasługi położył Roman Laskowski dla rozwoju **morfologii**; zob. przede wszystkim *Gramatyka współczesnego języka polskiego. Morfologia*, red. Renata Grzegorzycowa, Roman Laskowski, Henryk Wróbel (Warszawa: PWN 1984, wyd. 2., 1998), a ponadto ważne artykuły teoretyczno-metodologiczne: *Uwagi o morfemii* (Biuletyn PTJ 33, 1975), *Bemerkungen zu den Wortarten* (Zeitschrift für Slawistik 20/5–6, 1975), *Części mowy – problem syntaktyczny czy morfologiczny* (Acta Universitatis Lodzianensis. Folia Linguistica 2, 1981), *On the concept of the lexeme* (Scando-Slavica 33, 1987). Zbudował aparat pojęciowy współczesnej morfologii funkcjonalnej, teorię części mowy wraz z klasyfikacją leksemów polskich, opartą na kryteriach syntaktycznych, opracował całą fleksję języka polskiego (oprócz rzeczownika), scharakteryzował pełny zasób kategorii morfologicznych (werbalnych i nominalnych) współczesnej polszczyzny. Teoria morfologii, a w szczególności fleksji Romana Laskowskiego, była przedmiotem analizy, dyskusji i krytycznej refleksji wielu językoznawców. Również propozycje klasyfikacji funkcjonalnej leksemów Jego autorstwa (w obu wydaniach *Morfologii* inne) stały się impulsem do nowych dociekań i kolejnych propozycji podziałów. Z tego wszystkiego zdają sprawę m.in. niektóre artykuły zawarte w tomie *Językoznawstwo w Polsce. Kierunki badań i perspektywy rozwoju* (red. M. Grochowski, Warszawa 2012), a zwłaszcza opublikowany w nim artykuł Romana Laskowskiego, *Fleksja języka polskiego po sześćdziesięciu latach* (i zamieszczona w nim bibliografia).

Profesor Roman Laskowski wniósł **trwały wkład** do badań teoretycznych nad kategoriami gramatycznymi czasu, trybu, strony, aspektu, przypadka, rodzaju i stopnia, a także do opisu tych kategorii w języku polskim na tle słowiańskim. Poszukiwał teoretycznych i empirycznych inspiracji i uzasadnień swoich tez w głębokich studiach z zakresu semantyki leksykalnej i semantyki zdania, a także teorii aktów mowy. Jest autorem znakomitych rozpraw składniowo-semantycznych na temat kategorii stopnia, trybu rozkazującego i jego zależności od aspektu (*Semantyka trybu rozkazującego*, Polonica 19, 1998; *Peryferyjne funkcje polskiego imperatiwu*, w: *Anabasis. Prace ofiarowane Profesor Krystynie Pisarkowej*, red. I. Bobrowski, Kraków 2003), pojęcia zmiany stanu i jego wykładników na różnych poziomach systemu gramatycznego i leksykalnego (do problematyki tej wracał Uczony w różnych okresach życia; por. *Odimienne wyrażenia zmiany stanu w języku polskim*, Slavica Slovaca 12/3, 1977; *Deverbative Verben der Zustandveränderung*, Zeitschrift für Slawistik 30, 1985; *Expressions désignant le changement d'état en polonais*, Scando-Slavica 43, 1997), czasowników ruchu (*Czasowniki ruchu liniowego (czasowniki przemieszczania) w perspektywie konfrontatywnej*, w: *Semantyka a konfrontacja językowa 2*, red. Z. Greń, V. Koseska-Toszeva, Warszawa 1999; „*Wszystko idzie ku lepszemu*” (czyli o tym, którejdy chodzi polisemia), w: *Amoenitates vel lepores philologiae*, red. R. Laskowski, R. Mazurkiewicz, Kraków 2007) i przyimków temporalnych (*Präpositionale Ausdrücke mit temporaler Funktion im Polnischen*, w: *Präpositionen im Polnischen*, red. G. Hentschel, T. Mentzel, Oldenburg 2003; *Temporalne frazy przyimkowe o funkcji prospektywnej i retrospektywnej*, w: *Przysłówki i przyimki. Studia ze składni i semantyki języka polskiego*, red. M. Grochowski, Toruń 2005). Osobne studia poświęcił analizie semantycznej czasowników epistemicznych: *Rosyjskie „znać”, polskie „wiedzieć”, „znać”* (w: *Слово в тексте и в словаре*, red. Л. Л. Иомдин, Л. П. Крысин, Москва 2000), *Semantyka czasownika „pamiętać”* (Biuletyn PTJ 64, 2008).

W dwutomowej monografii *Derywacja rzeczowników w dialektach laskich (część I: Abstracta, collectiva, deminutiva, augmentativa, część II: Rzeczowniki z formantem w funkcji przedmiotowej*, Wrocław: Ossolineum, 1966, 1971) zaproponował koncepcję synchronicznego ujęcia słowotwórstwa oraz metody strukturalnego opisu faktów słowotwórczych w badaniach dialektologicznych. Zainteresowania Romana Laskowskiego dialektami śląskimi pochodzą jeszcze z okresu Jego asystentury w Śląskim Instytucie Naukowym.

W 1965 roku opublikował artykuł *System fonologiczny gwary wsi Moszna w powiecie krapkowskim* (Zeszyty Naukowe UJ, Prace Językoznawcze 15), w którym po raz pierwszy w Polsce została zastosowana teoria fonologicznych cech dystynktywnych Romana Jakobsona. W tym samym okresie, we wspólnym z Henrykiem Wróblem artykule *Użycie paradygmatu w funkcji formantu słowotwórczego* (Język Polski 44, 1964) wprowadził do językoznawstwa polonistycznego pojęcie derywacji paradygmatycznej, powszechnie przyjęte w słowotwórstwie.

W latach 70. XX wieku Roman Laskowski zaproponował model słowotwórstwa oparty na teorii gramatyki transformacyjno-generatywnej. Wprowadził nową wówczas funkcjonalną interpretację faktów słowotwórczych odwołującą się do tzw. przypadków głębokich Charles'a Fillmore'a (*Struktura formalna a struktura semantyczna rzeczowników słowotwórczo podzielnych*, *Studia semiotyczne* 4, 1974), przedstawił krytyczną analizę rodzącą się w środowisku lingwistów amerykańskich teorii morfologii generatywnej (*Morfologia w gramatyce transformacyjno-generatywnej. W poszukiwaniu modelu opisu*, *Studia gramatyczne* 1, 1977); por. też artykuł *De la grammaire du lexique. Quelques problèmes de théorie de la formation des mots* (*Revue des études slaves* 56/2, 1984).

Roman Laskowski jest autorem *Polnische Grammatik* (Warszawa / Leipzig: Wiedza Powszechna / Enzyklopedieverlag 1972, wyd. 2, 1979) – zarysu gramatyki polskiej, który stanowi podstawowy podręcznik języka polskiego dla cudzoziemców na wielu uniwersytetach zachodnioeuropejskich, zwłaszcza niemieckich i skandynawskich.

Był pionierem fonologii generatywnej w Polsce. Jego monografia *Studia nad morfonologią współczesnego języka polskiego* (1975) jest opartym na generatywnej teorii języka opracowaniem polskiego systemu alternacji morfonologicznych, wprowadza mechanizm cyklicznego stosowania reguł fonologicznych – podejście, które wiązało derywację fonologiczną z morfemową strukturą wyrazu. Ten typ analizy stał się w następnym dziesięcioleciu podstawą generatywnej fonologii cyklicznej, a później fonologii leksykalnej. Wpływ prac Romana Laskowskiego na rozwój fonologii scharakteryzował w tomie jubileuszowym dedykowanym Uczonemu na siedemdziesięciolecie Jego urodzin Edmund Gussmann (*Roman Laskowski and the development of Polish (morpho)phonology*).

W latach 80. XX wieku podjął próbę analizy faktów morfonologicznych, a następnie morfologicznych za pomocą aparatu pojęciowego semiotyki Charlesa Peirce'a; zob. *Semiotyczna funkcja alternacji morfonologicznych* (Polonica 6, 1981). Skierowało to uwagę Uczonego ku problemom teorii zmian językowych, zwłaszcza procesów rozwoju systemów morfologicznych. Poglądy Romana Laskowskiego na ten temat były bliskie teorii morfologii naturalnej, reprezentowanej w latach 80. przez grupę językoznawców austriackich i niemieckich, do której należeli m.in. Wolfgang U. Dressler, Willi Mayerthaler, Oswald Panagl, Wolfgang U. Wurzel. Problematyce tej poświęcił trzy artykuły: *What seems natural in inflectional morphology?* (Studia gramatyczne 7, 1985), *Semiotyczne uwarunkowania interferencji systemów fleksyjnych. Na materiale dialektów słowiańskich* (w: *Sprach- und Kulturkontakte im Polnischen*, red. G. Hentschel, G. Ineichen, A. Pohl, München, 1987), *Mechanismen der morphologischen Adaptation deutscher Nomina im Polnischen* (w: *Deutsch-polnische Sprachkontakte*, red. A. Pohl, A. de Vincenz, 1987).

Nieobca była prof. Romanowi Laskowskiemu problematyka teorii tekstu, poświęcił jej artykuły *On text coherence* (w: *Polish Text Linguistics*, red. L. Lönngren, Uppsala 1984), *Tekst i jego struktura (kilka tez do zasad lingwistycznej analizy tekstu)* (w: *Festskrift till Gunnar Jacobsson*, Göteborg 1994). W pierwszym z nich uzasadnił tezę, że kooperacja uczestników komunikacji, oparta na kompromisie między wiedzą pozajęzykową nadawcy i odbiorcy, jest istotnym warunkiem możliwości ustalenia spójności tekstu. Na uwagę zasługuje też znakomity artykuł Romana Laskowskiego z historii metodologii językoznawstwa *Wilhelm von Humboldt a filozofia języka XX wieku* (w: *Językoznawstwo historyczne i typologiczne. W 100-lecie urodzin Profesora Tadeusza Milewskiego*, red. L. Bednarczuk, W. Smoczyński, M. Wojtyła-Świerzowska, Kraków 2008). Omówił w nim miejsce relacji „język – myślenie – rzeczywistość” w koncepcji języka Wilhelma von Humboldta, a następnie wykazał zbieżności i różnice między poglądami tego wybitnego filozofa, antropologa i lingwisty z przełomu XVIII i XIX wieku na naturę języka a podstawowymi tezami klasyków językoznawstwa strukturalnego, m.in. Ferdynanda de Saussure'a i Louisa Hjelmsleva.

Roman Laskowski jest autorem licznych artykułów hasłowych z zakresu fonetyki, fonologii, morfologii, leksykologii i leksykografii (o łącznej objętości około 10 arkuszy) w *Encyklopedii języka polskiego* pod redakcją Stanisława Urbańczyka (Wrocław: Ossolineum 1978, wyd. 2, 1991, wyd. 3, 1999,

wyd. 4, 2004 – wydanie trzecie i czwarte również pod redakcją Mariana Kucały), a ponadto artykułów z zakresu fonologii i morfologii (także o objętości około 10 arkuszy) w *Encyklopedii językoznawstwa ogólnego* pod redakcją Kazimierza Polańskiego (Wrocław: Ossolineum 1994, wyd. 2, 1999, wyd. 3, 2004).

W latach 90. XX wieku na Uniwersytecie w Göteborgu prof. Roman Laskowski prowadził badania nad przyswajaniem języka polskiego przez dzieci polskich imigrantów w Szwecji. Efektem Jego pionierskich prac z tego zakresu jest kilkanaście artykułów, w których obok socjologicznych i psychologicznych uwarunkowań przyswajania języka ojczystego omawia wpływ szwedzkiego systemu językowego na kształtowanie się idiolektów dzieci polskich; zob. np. *Spoleczne uwarunkowania zachowania języka polskiego przez drugie pokolenie polskich imigrantów w Szwecji (Uwagi wstępne)* (w: *Warianty języka*, red. S. Gajda, Opole 1991), *The system internal and external factors in the acquisition of Polish by immigrant children in Sweden* (w: *Multilingualism in the Nordic Countries and Beyond*, red. K. Herberts, Ch. Laurén, Åbo 1991), *The endangered language (the acquisition of the case system by Polish children in Sweden)* (w: *Studies in Polish Morphology and Syntax*, red. G. Hentschel, R. Laskowski, München 1993). Podsumowaniem wyników badań nad językiem dzieci polskiej diaspory w Szwecji jest monografia Romana Laskowskiego *Język w zagrożeniu. Przyswajanie języka polskiego w warunkach polsko-szwedzkiego bilingwizmu* (Kraków: Universitas 2009). Ujawnił w niej nie po raz pierwszy, że do Jego podstawowych zainteresowań językoznawczych należała **morfologia** i jej aparat pojęciowy. Więcej niż 1/3 objętości monografii poświęcił kategorii przypadku w idiolektach dzieci polskich, pokazując, jaki wpływ ma brak tej kategorii w języku szwedzkim na zakłócenia w jej przyswajaniu (aż do nieprzyswajania) w polszczyźnie.

*

Roman Laskowski przez kilka dziesięcioleci uczestniczył w polskim i międzynarodowym życiu naukowym, był jego utalentowanym animatorem i sprawnym organizatorem. Ceniono Jego mądrość, niezależność, odwagę. Darzono Go szacunkiem. Wybierano Go do znaczących gremiów reprezentujących naukę. W 1990 roku został wybrany na członka korespondenta, a w 2013 roku na członka czynnego Polskiej Akademii Umiejętności, w tym

samym roku został sekretarzem Wydziału I Filologicznego PAU i sprawował tę funkcję aż do śmierci. Przez wiele kadencji był członkiem Komitetu Językoznawstwa i Komitetu Słowianoznawstwa PAN. Był członkiem trzech komisji międzynarodowych afiliowanych przy Międzynarodowym Komitecie Słowistów: Komisji Budowy Gramatycznej Języków Słowiańskich (w latach 1976–1986 był jej sekretarzem naukowym), Komisji Fonetyki i Fonologii Języków Słowiańskich, Komisji Słowotwórstwa Języków Słowiańskich. Wybrano Go do Europejskiego Towarzystwa Językoznawczego (SLE), Czeskiego Towarzystwa Językoznawczego, Królewskiego Towarzystwa Sztuki i Nauki w Göteborgu, był członkiem honorowym Polskiego Towarzystwa Językoznawczego.

Roman Laskowski wygłaszał wykłady gościnne na kilkadziesiąt uniwersytetach europejskich, m.in. w Niemczech, Austrii, Szwecji, Danii, Norwegii, Francji, Wielkiej Brytanii, w Czechach, na Słowacji. Uczestniczył w dziesiątkach międzynarodowych kongresów, konferencji i sympozjów językoznawczych w większości krajów Europy, był organizatorem wielu konferencji międzynarodowych w Polsce i Szwecji.

W latach 70. i 80. XX wieku, w okresie prac nad *Gramatyką współczesnego języka polskiego* (tzw. żółtą gramatyką), Profesor Roman Laskowski był *spiritus movens* licznych dyskusji, polskich i międzynarodowych, a także wielu przedsięwzięć wydawniczych. Należał do kilkuosobowego grona założycieli i współredaktorów wydawanego okresowo w Instytucie Języka Polskiego PAN pisma *Studia gramatyczne* (w latach 1977–1995 opublikowano jedenaście tomów). Wydał ponadto zbiory *O predykcji* (Wrocław 1974) i *Kategorie gramatyczne grup imiennych w języku polskim* (Wrocław 1975); pierwszy wspólnie z Alicją Orzechowską.

Z inicjatywy Romana Laskowskiego powstało w 2004 roku pierwsze anglojęzyczne czasopismo poświęcone językowi polskiemu *Studies in Polish Linguistics*, Rada Naukowa IJP PAN powołała Go na pierwszego redaktora naczelnego pisma; był nim do tomu 7., wydanego w 2012 roku (od tomu 5. był wraz z Elżbietą Tabakowską współredaktorem pisma). Od 2006 roku był redaktorem naczelnym *Biuletynu Polskiego Towarzystwa Językoznawczego*. Należał do rad redakcyjnych kilku czasopism językoznawczych: *Polonica*, *Rocznik Słowistyczny*, *Linguistica Copernicana*, *Studies in Polish Linguistics*, *Cognitive Studies / Études Cognitives*, *Russkij Jazyk*.

*

U schyłku PRL-u Roman Laskowski dzielił czas na pracę naukowo-badawczą i działalność opozycyjną. Od momentu powstania NSZZ „Solidarność” zaangażował się w budowanie struktur organizacyjnych związku w Polskiej Akademii Nauk. Został wiceprzewodniczącym Komisji Zakładowej „Solidarność” Oddziału PAN w Krakowie oraz zastępcą przewodniczącego Ogólnopolskiej Komisji Porozumiewawczej NSZZ „Solidarność” w PAN, odpowiedzialnym m.in. za przygotowanie projektu reformy PAN, a także za doprowadzenie do zadośćuczynienia szykanowanym pracownikom PAN. Po ogłoszeniu stanu wojennego włączył się w prace podziemnych struktur związku. Był jednym z tych działaczy, którzy doprowadzili do powstania podziemnej Tymczasowej Komisji Porozumiewawczej NSZZ „Solidarność”. Był współzałożycielem i współredaktorem *Biuletynu Małopolskiego*, organu prasowego Regionalnej Komisji Wykonawczej Regionu Małopolska, a od jesieni 1983 roku Regionalnego Komitetu „Solidarność” Małopolska. Stworzył Radę Programową RKW, kierował tzw. grupą opinii i analiz, był łącznikiem merytorycznym RKW z Tymczasową Komisją Koordynacyjną NSZZ „Solidarność”. Po wyjeździe do Szwecji w 1985 roku pozostawał w kontakcie z Biurem Zagranicznym „Solidarność” w Brukseli. W działalności konspiracyjnej posługiwał się pseudonimem „Kamil”.

*

Profesor Roman Laskowski pozostawił ogromny dorobek o nieprzemijającej wartości i wielkim ciężarze gatunkowym. Dorobek ten ma już swoje trwałe miejsce w historii językoznawstwa, w najnowszych dziejach nauk humanistycznych. Zasługuje na odrębną, gruntowną, wnikliwą analizę.

Był też Roman Laskowski niemal do ostatnich chwil uczestnikiem, organizatorem i współtwórcą życia naukowego wielu instytucji. Był recenzentem i krytykiem przemian w szkolnictwie wyższym i nauce. Nigdy nie ukrywał swojego zdania nie tylko w sprawach merytorycznych, ale również tych mających szerszy wymiar społeczny i prawny. Był Człowiekiem prawdziwie zainteresowanym o przyszłość badań naukowych w Polsce, o merytoryczną ocenę ich wyników, nie były Mu także obojętne losy milionów dzieci polskiej diaspory, ich język ojczysty, ich polskość.

Roman wyróżniał się wysoką kulturą osobistą i wielką skromnością. Był zawsze niezwykle taktowny. W kontaktach międzyludzkich cechowała Go autentyczność, otwartość, bezpośredniość. Był moim dobrym kolegą, serdecznym przyjacielem przez kilka dziesięcioleci. Nie potrafię pogodzić się z Jego nieobecnością ...

Maciej Grochowski

